

Úvod

Milé čtenářky, milí čtenáři,

v minulém čísle jsme psali o tom, jak jsme se zcela v souladu s vůlí doby od klávesnic přemístili k úlům. A vyslali jsme také pár pozvánek na chystané včelařské akce. Celou dobu Vás také nenápadně ponoukáme, abyste nám o různých včelařských setkáváních dávali vědět a také abyste se s ostatními podělili o Vaše zážitky z těchto setkání. Zdá se, že se nápad ujal. Někteří z Vás stále ještě na klávesnice nezanevřeli... V tomto, letos již 12. čísle, Vás tak díky jejich píli a ochotě sdílet, můžeme jednak pozvat na další chystané akce, jednak Vám nabízíme zprávy o tom, jaké to bylo na setkáních, která již proběhla.

Není to ale vše. Je plná sezona, píseň o práci zní ze všech úlů, ona nádherná a charakteristická vůně je cítit na metry od nich. Jaro je sice tak trochu zvláštní a nevypočitatelné, ale včelstva rostou, uvnitř se mocně buduje, i matečníky se staví, larvičky přijímají a roje už leckde také visí.

Proto bychom v této části sezony také rádi přinášeli aktuality či zkušenosti jednotlivých chovatelů. Jednu takovou najdete níže. A jistě budete rádi (zvláště Vy, kteří stojíte na počátku své včelařské cesty), když v dalších číslech naleznete jiné zajímavosti tohoto typu, ať již jde o otázku rojení, či množení, oddělkování, přelarování, sledování zdravotního stavu včelstev, monitoringu, snůšky a pod. Je teď přece věk komunikace a informací...

Jde nám především o ty informace, které jsou velmi aktuální, které je třeba rychle sdělit a z tohoto důvodu se často nemohou objevit na stránkách standardních včelařských periodik.

Proto, pokud budete mít pocit, že máte zajímavý poznatek či cennou zkušenost, neváhejte a podělte se s kolegy a dokonce i s kolegy :-).

Nebo pokud jste byli na některé z letních škol, podělte se s ostatními o zážitky a dojmy, o to, jaké to tam bylo, co zajímavého jste se tam dozvěděli, co byste chtěli příště zlepšit. (Jednu takovou reportáž z 1. letošní školy už přinášíme níže.) Věstník je tu ostatně od toho, abychom skrze něj a na jeho stránkách spolu komunikovali. A je natolik flexibilní, že se informace dostane k adresátům velice rychle. Za zaslání příspěvků předem děkujeme a přejeme Vám dobré včelařské jaro. A protože obsah tohoto Věstníku jistě zaujme i včelaře, kteří nejsou členy PSNV-CZ, dovoluujeme si jej nabídnout i širší včelařské veřejnosti. Proto jej naleznete i na veřejně přístupném webu PSNV-CZ.

Redakce

Včelařská setkávání – zprávy

Den ve starostově lese aneb Krhová 2012

Akce s původním názvem *Den ve starostově lese* (nyní *Krhová 2012*) se jako tradičně konala v Krhové u Valašského Meziříčí poslední pátek v dubnu. Pracovní společnost nástavkových včelařů zde měla stánek umístěn stylově hned vedle včelnice jejího člena Jiřího Danihlíka.

Akce Krhová 2012 je výstava zemědělské a lesnické techniky, konaná přímo v lese, kde je možno si stroje nejen prohlédnout, ale i vyzkoušet. Návštěvník tak má možnost strávit den v příjemném prostředí lesa a třeba i nakoupit vybavení pro své hospodářství.

Naše expozice včetně včelnice se nacházela asi v polovině prohlídkového okruhu. Na stánku byl k zakoupení časopis [Moderní včelař](http://www.modernivcelar.cz) a včelařské vybavení od firmy Vemat (www.nastavky.cz). Včelaři, kteří stánek navštívili, měli často zájem o informace o činnosti PSNV-CZ, někteří si zakoupili jedno i více čísel Moderního včelaře.

PSNV-CZ reprezentoval 1. místopředseda RNDr. Leopold Matela a jednatel Lukáš Matela. Na návštěvu stánku přišlo několik stávajících členů PSNV-CZ, ale přišli i tací, kteří neměli o existenci PSNV-CZ ani tušení, o znalosti jiného časopisu než svazového Včelařství ani nemluvě. Je až neuvěřitelné, že po 11 letech existence PSNV-CZ jsou včelaři, kteří o PSNV-CZ neslyšeli nebo ji berou jako „protistátní“ včelařskou organizaci.

Nevčelařská veřejnost měla možnost ochutnat medy přímo ze včelnice poblíž expozice PSNV-CZ. Ty byly ze snůšky roku 2011. Med si bylo samozřejmě možno i zakoupit. Zajímavý je vzrůstající zájem i o jiné včelí produkty, návštěvníci si kupovali propolisovou tinkturu a ptali se na informace o použití dalších včelích produktů.

V roce 2011 akci navštívilo i několik tříd z okolních základních škol, především žáci prvního stupně pozorovali včelky v pozorovacím úle, ochutnávali med přímo v plástu. V loňském roce jsme na takto malé návštěvníky nebyli připraveni, ovšem letos jsme pro ně nachystali včelařskou naučnou stezku určenou právě pro menší děti. Stezku tvořilo 5 stanovišť, rozmístěných po lese, s různými úkoly (poznávání roztočů a druhů medu, rozeznání čmeláka a vosy od včely, počítání křídel, nohou a jiných orgánů včely atd.). Bohužel letos nepřišla ani jedna třída, ale i tak stezka nezůstala bez návštěvníků. Rodiny s malými dětmi ji rády využily, děti dostaly sladkou odměnu. Ačkoliv byla stezka cílena na malé děti, často i dospělí měli problémy s určením správné odpovědi. Mimo jiné z toho plyne jasná práce do budoucna – vzdělávání nevčelařů o životě včel a včelích produktech!

Pro bezpečné pozorování včel, byl ve stínu pod stromy umístěn prosklený pozorovací úl. Ten si fotilo a natáčelo mnoho procházejících návštěvníků. Jen málokdo vynechal kvízové otázky umístěné na stromech kolem prohlídkového chodníku. U těch se procházející zasmáli a bylo i vidět, že skupinky lidí mezi sebou soutěží, kdo toho ví víc. Přitom otázky byly formulovány spíše tak, aby si návštěvníci uvědomili, kolik práce musí včely vykonat, aby vytvořily kilogram medu.

Celý den bylo krásně slunečno, teplota se blížila k 30 °C. Celodenní pobyt v lese přinesl i první letošní spáleniny od slunce.

Akci hodnotíme jako vydařenou. Snad se nám podaří organizátory přesvědčit, aby ji v příštím roce přesunuli na víkend, jistě to zvýší návštěvnost.

S poděkováním PSNV-CZ za zařazení stánku, Leopoldovi a Lukášovi Matelovým za pomoc s organizací a obsluhou stánku

Mgr. Jiří Danihlík a Jana Pavelová

www.mojevcely.eu

(fotografie z vydařené akce si můžete prohlédnout na adrese:

http://photograp.rajce.idnes.cz/Krhova_2012_vyber)

V Dobré se připravují na cyklus přednášek

V neděli 29. dubna se v Dobré u Frýdku-Místku uskutečnila první z řady plánovaných přednášek, organizovaných členy místní základní organizace Českého svazu včelařů a členů PSNV-CZ. Jako přednášejícího se podařilo pozvat mimořádně atraktivní jméno – současného předsedu PSNV-CZ [MVDr. Zdeňka Klímu](#) z Veterinární a farmaceutické univerzity Brno, který se zabývá alternativními metodami tlumení a prevence varroózy včel. Na přednášce se dostavilo přes padesát posluchačů, kterým se dostalo dávky velice zajímavých a srozumitelně podaných informací, týkajících se teorie i praxe boje s roztoči. Jistě nebudu přehánět, když napíšu, že přítomní odcházeli s velice pozitivními pocity, neboť se jim dostalo cenných a fundovaných informací, které navíc pan dr. Klíma podal na vysoce profesionální úrovni. Organizátoři doufají, že pokračování přednášky, které se uskuteční v neděli 16. září, bude navštíveno ještě hojněji. Bližší informace o této i dalších připravovaných přednáškách naleznou zájemci na stránkách e-Věstníku PSNV-CZ i v dalších médiích.

Ivo Poledník

Včelařská setkávání – letní škola

První Letní škola nástavkového včelaření je za námi

O víkendu 4. – 6. 5. 2012 proběhla první letošní [LŠNV](#) (Bálkova Lhota u Tábora, škola pro středně pokročilé). Sešlo se 27 včelařů z celé ČR a různého povolání – od lesníků, umělců, důchodců, podnikatelů, studentů až po vědce měřícího kosmické záření na observatoři v Argentině (resp. skromnou ženu, která přijela na kurs na malém skútru). Všechny spojovala touha a zvědavost poznat zákonitosti a tajemství života včel, ověřit si nebo naučit se „moderní“ metody chovu včel.

Zdárný průběh akce se pokusil zajistit lektorský tým PSNV-CZ ve složení [Zdeněk Klíma](#), [Ivan Černý](#), Jan Šteger, [Michal Počuch](#) a pan domácí [Ladislav Nerad](#). Protože se jednalo o školu pro pokročilé, šlo se rovnou na věc, jak v teoretických přednáškách, tak hlavně v praktických cvičeních (sběrné oddělky, PIN-test, přelarování do sběrných oddělků v čase D+9, hledání producentů medovice, měření kvalitativních parametrů medu apod.).

Dle poznatků ze závěrečných dotazníků nás překvapila skutečnost, že zúčastněné nejvíce zaujal nový přístup ke zdravotní otázce včel, nové metody předcházení rojení a jednoduchá tvorba raných oddělků.

Velký dík patří nejen lektorskému týmu, ale hlavně Ladislavu Neradovi a jeho rodině. Vždyť právě před devíti lety zde v Bálkově Lhotě u Tábora tato tradice letních škol započala a každý rok tu včelařská škola nachází téměř domácí prostředí.

Fotografie naleznete na webu PSNV-CZ.

Petr Texl
ředitel PSNV-CZ

Včelařská setkávání – pozvánky

SLEZANEK
ZPRAVODAJ NÍZKONÁSTAVKOVÉHO KROUZKU
„Slezan“ při PSNV

Tak chlopi, pěkně Vás zdravím.

Istě se už chystáte na tu našu slezinu u Bernarda na včelnici. Budě istě tak zajímavá jako loni. Ma vybajslováne dva fajnové šikovne foryktunky pro nas včelaře a bylo by istotně chyba jich něviděč fungovač přímo u včel. I ten náš Novotny z Osborne se na minulej schuzce pochlopil fajnovýma věcičkama a istotně za ten měsíč vybajsloval což pro naše včely. Tuž abyšče nězapoměli přijěč a doněšč sebu i drobnošč, která nám može usnadnič robotu u včel z teho vašeho vařtatu „ A JETO“

Je máj lásky to čas.

Píseň práce z úlů je slyšet zas.

Vůně medová se líne kol

a včelařům zas chybí čas.

V posledním dubnovém týdnu k nám konečně přišlo oteplení což v našich úlech způsobilo výbuch a včely obsadily všechny neobsednuté nástavky. Kdo dal na mé doporučení, které potvrdil v diskusi i př. Pavera, a dodal včelstvům nástavky z mezistěnami, byl připraven a nebyl tím překvapen. Tyto nástavky jsou již většinou vystavěny a mnohým včelstvům již bylo nutno dodat další nástavky s mezistěnami. Při přidávání druhého nástavku z mezistěnami je nutno přehodit zimní nástavek č 1 nad poslední nástavek jako medník. Tato zimní jednička je většinou již zanesena sladinou a matka nemá šanci již ji jako medník zaklást, přičemž horní nástavek je v současné době již částečně zavíčkován a buňky po vylíhlém plodu včely zanášejí medem. Matky raději zakládají čerstvě vystavěné dílo jak trubčí, tak dělníci, a to je již v dnešním 1. a 2. Stává se, že v bývalém zimním 1. jsou některé plásty zanesené pylem (je to většinou u dvounástavkových úlů), ty pak buď přehodíme do nástavku s mezistěnami, nebo raději vyřízneme a dáme v polyetylenovém sáčku do mrazáku k naší pozdější konzumaci. Z vymetáním medu raději ještě počkáme. Je příliš řídký, i když velice lahodný, s příjemnou vůní. Raději podsadíme medník novým nástavkem. Prověřeno ve Slezanu. Ostatní přizpůsobí.

Vše ostatní na květnové schůzce.

V. Židek

zidekvitezslav@seznam.cz

Pozvánka

na schůzku, která se uskuteční 10. 5. 2012 na včelnici př. Bernarda Pavery v Kobeřicích, okr. Opava. Začátek v 16 hod. Mapa v příloze.

Téma „Práce ve včelstvech během snůšky v úlové soustavě Slezan“.

Zvou Slezanisté

Podkrkonošský přelarvovací den (PPD) 19. května 2012

se bude konat u přítele Zdeňka Brentnera v Chotěvicích u Hostinného.

Pokud vše bude podle plánu, což u včel není možné nikdy na 100% předvídat, bude k dispozici plemeno od inseminované matky Vigor. Případně, pokud někdo přinese další, pak bude i širší výběr.

Akce je určena především pro ty, co se chtějí naučit přelarvovat, nebo chtějí vyzkoušet plemeno od inseminované matky, což taky nemá každý doma.

Případně může dojít i na další PP (Přátelský Pokec) a rovněž můžeme dát nějakému roztoči čuchnout ke kyselině, či jej pocukrovat. Už se kluci objevují, při kontrole směsných oddělků jsem jednoho viděl jezdit na včele. Což je v tuto roční dobu poměrně nevídané.

Předpokládaný termín konání je dopoledne, cca od 9 do 12 hodin, dále případně podle zájmu. Obsah se upřesní také podle zájmu. Proto prosíme případné zájemce o registraci na adrese karel.jirus@seznam.cz nebo na [registračním formuláři](#) na stránkách PSNV-CZ.

Podkrkonošský potlach v Kempu Kateřina – PPKK

Zároveň se dává na vědomí, že je v přípravě další PPKK, tedy *Podkrkonošský potlach v Kempu Kateřina*. Termín nebyl ještě stanoven, pravděpodobně na konci prázdnin, vše se upřesní podle zájmu. Účast mimo jiných přislíbili manželé [Lstibůrkovi](#), věhlasní to medovinovarníci, takže bude o čem diskutovat. Ale tím určitě nebude program víkendu vyčerpán.

Podle zájmu bude program, termín atd. upřesňován, neváhejte se včas ozvat, pokud chcete něco ovlivnit.

Karel Jiruš a Podkrkonošská PSNV-CZ

Kurs pro začínající včelaře

Místo: včelnice v Krhové u Valašského Meziříčí

Datum: 23. června 2012 (sobota)

Časový harmonogram: Začátek v 9:00 hodin, konec po 16. hodině

Popis kursu:

Kurs je určen pro začínající včelaře, kteří si včelstva už pořídili nebo teprve uvažují o koupi oddělků. Náplň kursu je přizpůsobena úplným začátečníkům, ovšem i mírně pokročilí si jistě přijdou na své.

Co se bude na kursu probírat?

- legislativa spojená s pořízením a registrací včelstev
- včelařská literatura a zdroje informací
- včelařské spolky
- vybavení vhodné pro začínajícího včelaře
- úlová sestava Langstroth a Optimal
- výběr vhodného stanoviště pro včely
- praktická práce se včelstvy – od zapálení kuřáku až po vyhledání a označení matky
- práce s oddělkem a jejich zdárné přivedení do síly a prezimování do další sezóny
- léčení včelstev a problematika včelích chorob

Během kursu se bude také prakticky včelařit, účastníci jsou povinni si zajistit ochranné pomůcky (kukla či klobouk), ostatní dle uvážení účastníka. Kurs je organizován jako seminář s teoretickou a praktickou částí (workshop).

Kursovné je 200 Kč a vybírá se přímo na kursu. Každý účastník si bude moci vybrat jedno číslo ze starších vydání časopisu [Moderní včelař](#). Kurs probíhá pod záštitou [Pracovní společnosti nástavkových včelařů](#).

Vedoucí kursu: [Mgr. Jiří Danihlik](#) a [RNDr. Leopold Matela](#)

Další informace:

Kurs je určen pro cca 15 osob, pro přihlášení pište na e-mail: j.danihlik@gmail.com

Ubytování není zajišťováno. Z technických důvodů není možné zajistit oběd, protože kurs se koná v lese na včelnici. Parkování je možné asi 1 km od včelnice, dále je nutné pokračovat pěšky po zpevněné lesní cestě.

V případě velmi nepříznivého počasí si vyhrajujeme právo na zrušení kursu (nejpozději den předem), pro případ přeháňky bude zajištěn stan.

Krátkou reportáž z minulého roku naleznete na webu www.mojevcely.eu.

Na výstavě!

Na závěr nám dovolte pozvat vás do Krkonošského muzea Správy KRNP ve Vrchlabí, kde od 4. května do 22. července probíhá výstava *Jak včela med dělá aneb včelaření v Krkonoších*.

Provede vás včelařovým rokem, prozradí vše o medu a včelích produktech a podhalí historii i současnost včelařství v Krkonoších.

K vidění budou historické i současné úly a pomůcky včetně regionálních krkonošských unikátů. Vystaveny budou historické materiály a archiválie dokumentující minulost včelaření v regionu, nebude chybět ani model včely v nadživotní velikosti. Nejen pro děti jsou připraveny hry, kvízy a možnost vyzkoušet si práci včelaře. Výstavu provázejí půvabné ilustrace akademické malířky Renaty Oppelové. Její součástí bude i několik doprovodných akcí (sledujte www.krnapp.cz), mimo jiné 1. června [Medová muzejní noc](#).

Zájezd do Polska – návštěva oplodňovací stanice Murcki

dne 15. července 2012 (neděle)

Program:

- návštěva včelaře zahradníka Wojtka Morawskiego v Ruda Śląska (včelí pastva), možnost zakoupení semen rostlin vhodných pro včely
- návštěva trutowiska (oplodňovací stanice Slezského svazu včelařů v Katowicích) v Murckach.

Tento den tam probíhá slavnost s bohatým programem. Je tam také možnost si zakoupit i včelařské potřeby

Odjezd:

- 7:00 – Bohuslavice (garáže)
- 7:10 – Háj ve Slezsku (obchodní dům)
- 7:30 – Hlučín
- 7:40 – Petřkovice (autobusová zastávka u Jana)
- 8:00 – Chalupki (PL)
- 9:00 – Ruda Śląska – zahradnictví
- 11:30 – trutowisko Murcki

Informace:

- každý se ve vlastním zájmu nechá pojistit pro cestu do zahraničí
- jídlo si každý dle potřeby vezme sebou (na trutowisku budou stánky s jídlem)
- koruny na zloté bude možnost si vyměnit v kantoru v Chalupkách

Předpokládaný návrat v 17 hodin.

Cena:

250,- Kč (přihláška je závazná po zaplacení ceny)
Zaplatit je možno na schůzkách kroužku

Informace:

Nízkonástavkový kroužek Slezan při PSNV-CZ
p. Ostárek Karel
tel. 724 043 792
info@ostarek.cz

Včely a jejich zkoumání

Milí čtenáři,

často slýcháme polemiky o včelařském výzkum v ČR. Setkáme se i s názory, že v naší republice vlastně systematický výzkum v tomto oboru spíše neexistuje, než že by bujel a chrлил jeden skvělý a nečekaný výsledek za druhým. Je fakt, že když se snažíme zjistit podrobnosti, internetové zdroje a databáze státem udělených grantů a jejich reálných výsledků nám příliš radosti neudělají...

Možná to ale není až tak zlé. Stačí užít metodu, která je v našem prostředí v poslední době tak nějak obvyklá. Vychází totiž z poznání, že něco jiného je oficiální tvář či obraz a něco jiného je skutečný život, který je (opět – s omluvou – řečeno s Milanem Kunderou) opravdu jinde... Stačí tedy trochu rozhrnout stojaté vody či juknout pod hladinu... Proto bychom se tomuto tématu chtěli trochu systematictěji věnovat ve volném seriálu textů.

Ti, kteří se o téma zajímají, jistě zbystrí pozornost, když zaslechnou jméno [MVDr. Soni Dubné, Ph.D.](#) Zejména v souvislosti s tématem probiotika...

Redakce e-Věstníku oslovila tuto členku [Mendelovy společnosti pro včelařský výzkum](#) a badatelku, která (nikoli za veřejné peníze, nýbrž v soukromé laboratoři) provádí soustavný výzkum probiotik a jejich vlivu na zdraví včel, a položila jí několik otázek. Tentokrát v souvislosti s její nedávnou účastí na konferenci o apiterapii, která projednávala dvě základní témata: *Současné nemoci a jejich prevence a léčení pomocí včelích produktů* a *Apiterapie v klinické praxi* a uskutečnila v Pasově ve dnech 19. – 24. 4. (více na adrese: www.apitherapie.de).

Učinili jsme tak proto, že se jedná o velmi aktuální témata a protože víme, jak čtenáře tato problematika zajímá. A navíc protože (co si budeme povídat...) aplikace výsledků základního výzkumu do každodenní praxe je téma dnes velmi žádané a diskutované...

e-Věstník: O jakou konferenci šlo, paní doktorko?

MVDr. S. Dubná: *Jednalo se o 10. kongres apiterapie v Passau (pořádal jej Deutscher Apitherapie Bund), na tuto konferenci mě pozval Dr. Stefan Stangaci, světoznámý průkopník apiterapie, zúčastnila jsem se jako přednášející a představila jsem rovněž své vlastní produkty. Také jsem zastupovala Mendelovu společnost pro včelařský výzkum.*

e-V: S jakým tématem jste na konferenci vystoupila?

S. D.: *Moje přednáška měla název „Cesta od základního výzkumu k tvorbě produktů pro apiterapii“. Hovořila jsem o tom, jak dospět ze základního výzkumu k tvorbě produktu. Je známou skutečností, že*

náš stát investuje nemalé peníze do základního výzkumu, výsledky ovšem zůstávají často nevyužité, nanejvýš se v odborném tisku publikuje článek. Ten se pak dostane jen k omezenému počtu čtenářů a výsledky se založí...

e-V: Jaký mělo Vaše vystoupení ohlas?

S. D.: *Mé vystoupení mělo velký ohlas, hlavně proto, že součástí kongresu byla i výstava Apiexpo, kde jsem své produkty pro apiterapii vystavovala a úspěšně prodávala. Všechny produkty, které vyrábím, jsou naprostou novinkou, takže jejich prezentace byla velmi úspěšná.*

e-V: A které své produkty jste na výstavě konkrétně nabízela?

S. D.: *Protože jsem konkrétně přednášela i o svém výzkumu mikroflory trávicího traktu včel, prezentovala jsem nově objevené laktobacily a jejich využití pro tvorbu nového produktu – Med s pergou. Tento produkt jsem vyvinula fermentací pylu pomocí nově izolovaných mikroorganismů a na trhu podobný produkt neexistuje, jde o naprostý unikát. Fermentací se pylová zrna otevrou a náš organismus je tak může plně zpracovat a využít. Produkt je výjimečný rovněž obsahem minerálů – obzvláště zinku a selenu –, ale také přítomností živých probiotických mikroorganismů, které se podílejí na osídlení trávicího traktu v podobě tzv. „dobrých mikroorganismů“.*

Abych ale neprezentovala jen složitý a sofistikovaný výzkum, ukázala jsem včelařům, že mohou základní produkty ze svých úlů využít k tvorbě např. kosmetických prostředků, jako je mýdlo. Prezentovala jsem svá mýdla, která vyrábím ze včelího vosku, medu, bio olejů lisovaných za studena a z bylin. O mé produkty byl velký zájem, protože se jedná o naprosté novinky a hlavně mýdla jsou vyráběna manufakturním způsobem.

e-V: Jaká další zajímavá témata se na konferenci objevila?

S. D.: *Jako člověka, který pracuje v základním výzkumu a zároveň se snaží využít své výsledky k tvorbě nových produktů, mě zaujala hlavně přednáška rumunské lékařky Corneliie Dostetan, která také prezentovala své produkty, jednalo se o produkt Apilarnil. K jeho výrobě používá včelí larvy. Dr. Andreas Castillo Montenegro prezentoval výsledky, kterých dosahuje v léčbě svých pacientů pomocí včelích žihadel. Pan doktor o své práci napsal knížku, kterou jsem si koupila a ráda ji poskytnu k nahlédnutí (ve španělštině). Další zajímavou přednáškou bylo vystoupení Patrice Pierce de Serta z Francie, představil výsledky, kterých dosahuje v léčení chřipky pomocí propolisu. Zajímavé bylo i vystoupení Dr. Juraje Majtána z Bratislavy, ten se ve svém výzkumu věnuje využití medu v klinické praxi.*

e-V: Jaký měla tato konference přínos pro Vás či pro Váš výzkum?

S. D.: *Pro mě byla konference potvrzením toho, že jen málo výsledků výzkumu je převedeno do praxe a jen málo výsledků vede k tvorbě finálního produktu. Na konferenci ovšem zazněla spousta zajímavých a inspirujících příspěvků. Zajímavé bylo i zjištění, že se například v Německu stále víc lékařů snaží ve své praxi používat přírodní preparáty na rostlinné bázi. Také využívání medu, propolisu a včelího jedu je ve světě stále populárnější a těší se většímu zájmu veřejnosti. Potěšilo mě také, s jakým ohlase se na konferenci setkaly myšlenky, které chce prosazovat Mendelova společnost pro včelařský výzkum a které jsem se tam kolegyním a kolegům snažila představit.*

Dovolte ještě, milí čtenáři, malý výhled za hranice naší kotliny. Další člen [Mendelovy společnosti pro včelařský výzkum](#), [Mgr. Jiří Danihlík](#), jenž působí na Katedře biochemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, kde se intensivně věnuje výzkumu imunity včel, navštívil na počátku tohoto roku špičkové evropské pracoviště ve švédské Uppsale. Mohl tak pracovat s významnými osobnostmi evropské apidologie a čerpat od nich cenné zkušenosti. Své zkušenosti a zážitky popsal v krátké reportáži a uveřejnil na svých webových stránkách www.mojevceley.eu. Nabízíme Vám ji se souhlasem autora a zároveň děkujeme kolegovi Danihlíkovi za vstřícnost.

Výzkum na universitě v Uppsale (Švédsko)

Zhruba v polovině února jsem odcestoval do [Uppsaly](#) na známé pracoviště věnující se výzkumu včel a včelích chorob. Čtyři týdny jsem strávil v laboratoři „Bee Group“, ve které pracují [Eva Forsgren](#), [Barbara Locke](#), [Joachim R. de Miranda](#) a [prof. Ingemar Fries](#).

Ingemar Fries se věnuje včelaření od svých asi dvaceti let a jak sám říká, včelaření ho provází po celý profesní život. Jeho hlavním tématem je varroatolerance, právě on vede známý pokus na ostrově Gottland, kde je už asi 10 let populace včel vykazující známky varroatolerance. Včely nebyly po 10 let léčeny proti varroóze! Varroatolerance a její principy jsou i tématem Barbary Locke. Eva Forsgren je mikrobioložka, zajímá se především o mor včelího plodu (MVP), detekci spor MVP ve včelstvech a biologii této bakterie. Do jejího zájmu patří také další choroby včel – především hniloba plodu a nosematóza. Mým vedoucím během stáže byl známý včelařský virolog Joachim R. de Miranda, do jehož zájmu patří včelí virózy a metody detekce viróz. Samozřejmě nejde o teoretiky, všichni (kromě Evy Forsgren) aktivně včelaří.

Hlavním cílem mého pobytu bylo naučit se metodu PCR a qPCR pro detekci včelích chorob v reálných vzorcích. Na pracovišti se touto problematikou zabývají dlouhodobě. Vyzkoušel jsem si detekci a kvantifikaci virů ve včelích vzorcích. Obrovský přínos pobytu byl i kontakt a seznámení se s odborníky, kteří se profesionálně zabývají výzkumem včel a včelích chorob. Byla možnost probrat mnoho otázek týkajících se varroatolerance, problematiky včelích viróz, moru plodu i dalších chorob. Řekl bych, že debata s lidmi, kteří mají o problematice přehled, byla pro mě velice užitečná. Zajímavé bylo také srovnat přístupy v léčení včelstev, praktikované u nás a ve Švédsku, kde preferují především použití kyselin (mravenčí a hlavně šťavelové) na úkor syntetických akaricidů. Zajímavé bylo srovnání metodiky zvládání moru včelího plodu a diskuse na toto téma s prof. Friesem. Ve Švédsku se pálí pouze klinicky nemocná včelstva!

Díky Evě Forsgren jsem měl možnost srovnat si pod mikroskopem spory parazitických hub *Nosema apis* a *Nosema ceranae*, spory byly předtím spolehlivě určeny pomocí PCR. V mikroskopu lze jen velmi těžko odlišit obě spory, vždy je nutné mít obě spory ve vzorku, a nebo mít nějakou možnost porovnání velikostí a tvarů spor.

Švédsko jsem navštívil v zimním období, takže nebyla možnost si prakticky zavčelařit, ale i tak jsem se podíval na jejich „školní“ včelnici, která je určena k pokusům a díky ochotě prof. Frieše jsem navštívil včelařskou velkofarmu [P.-O. Gustafssona](#), který obhospodařuje kolem 600 včelstev.

Bohužel 4 týdny utekly velmi rychle, než jsem se zorientoval ve městě nebo i v samotné laboratoři, tak odjíždím zpět. Sečteno podtrženo – užil jsem si krásné 4 týdny ve Švédsku, získal mnoho nových informací a inspirace pro další včelařsko-výzkumnou praxi.

(zajímavé fotografie, připojené k článku, si můžete prohlédnout na webu www.mojevceley.eu)

Časové rozdíly nástupu jarní snůšky při sledování dvou stanovišť

Jarní snůška bývá při příznivém počasí prudká a pokud jsou na ni včely dobře připraveny, je účelné jejich vitalitu a současně nabídku přírodních zdrojů maximálně využít. Chce to tedy co nejpřesněji zachytit její začátek a následně průběžně sledovat její průběh. Lze tak včas provádět včelařské zásahy, jsou-li potřebné, a optimálně rozšiřovat prostor pro nové zásoby.

Nejlépe lze snůšku monitorovat pomocí registrační úlové váhy, která poskytuje záznam o rozvoji čisté hmotnosti zásob, teplotě na stanovišti a současně ukazuje poskytnutý prostor (počet nástavků).

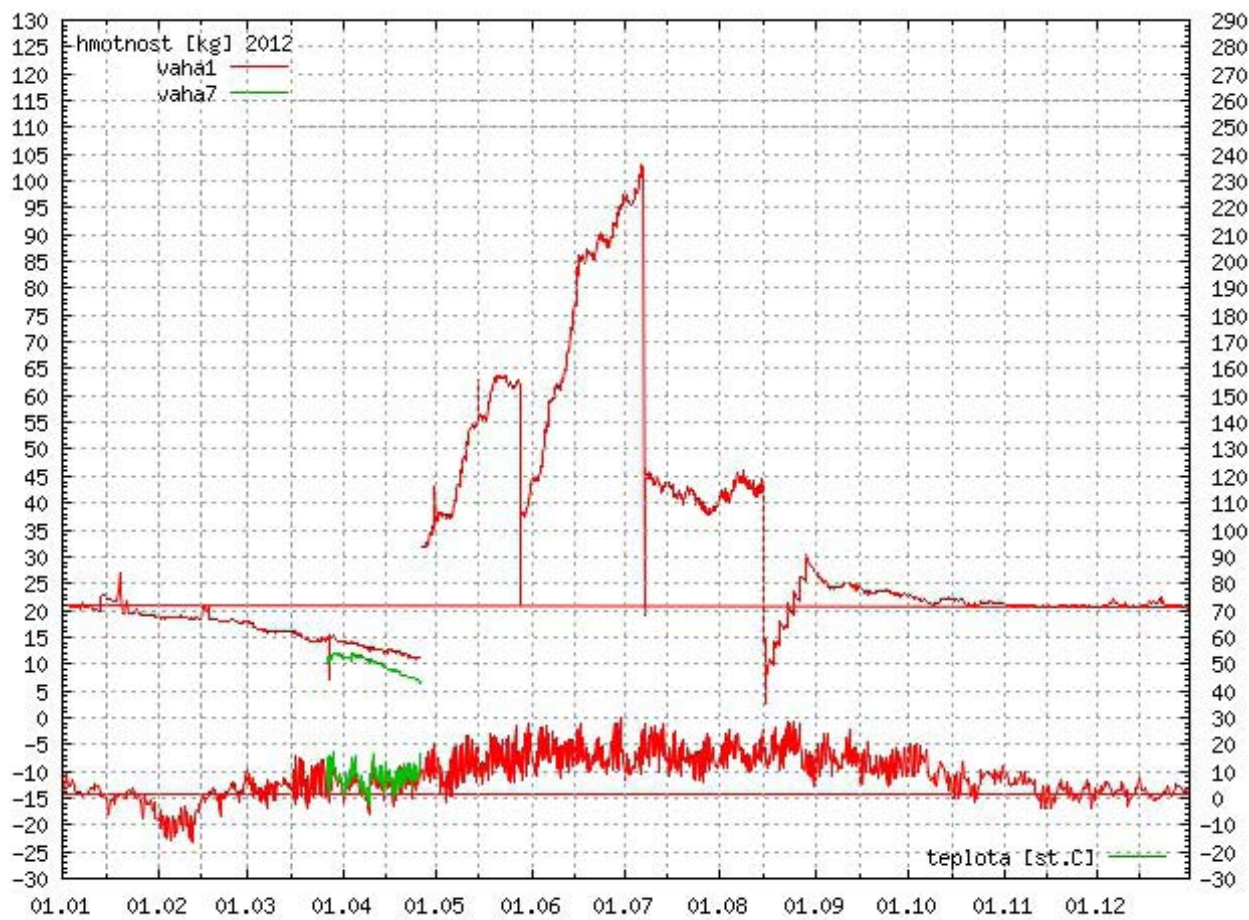
Na příkladu bychom zde chtěli ukázat, co mohou tyto konkrétní výstupy říci o stanovišti v daný okamžik a co je možné odhadovat o blízké budoucnosti. Chtěli bychom zdůraznit, že se zde nejedná o žádný „výzkum“ či rozsáhlé teoretické úvahy, protože dále uvedené postřehy každý zkušenější včelař zná nebo je tuší. Obvykle však k jejich realizaci či využití nemá dostatek podkladů, protože širší využití registračních úlových vah se v běžné včelařské praxi více rozšiřuje teprve v poslední době.

Máme 2 stanoviště. Jedno u domu ve městě (Karlovy Vary) a druhé se včelínem ve smíšeném lese, vzdálené cca 20 km. Na každém stanovišti máme osazenu 1 registrační váhu EMMA. Protože včelstvo č. 1 u domu máme na registrační váze dlouhodobě (již několik let, viz on-line [Ukázkové vážení](#)), můžeme u něj srovnávat průběh současného a loňského roku, kdy se loňský rok postupně odzadu umazává. Graf ze včelstva u domu se aktualizuje jednou denně. U vzdáleného včelstva č. 7 zatím jeho vlastní srovnání s loňskem nemáme, protože jsme pod ně registrační váhu osadili teprve letos v březnu. Při návštěvě v lese si vždy zaznamenaná data ručně (pomocí ovladače) odneseme k domácímu počítači pro zobrazení grafu (do doby, než budeme mít k dispozici komunikátor pro dálkový přenos dat). Sice ke včelám dojíždíme na prohlídku vcelku rádi, ale vzhledem k současným cenám benzínu si vždy říkáme, že by tomu zase tak často být nemuselo a dálkový přenos zaznamenaných hodnot hmotnosti a teploty by se hodil.

Jarní prohlídkou jsme se ujistili, že obě sledovaná včelstva jsou v podobné kondici, jsou podobně uspořádaná a mají srovnatelné množství zásob. Až do poloviny dubna zásoby v obou včelstvech plynule ubývaly, tak jak by každý očekával, teploty se pohybovaly okolo 10 stupňů. Včelstvo mělo jen omezený let, hlavně pro vodu a pyl.

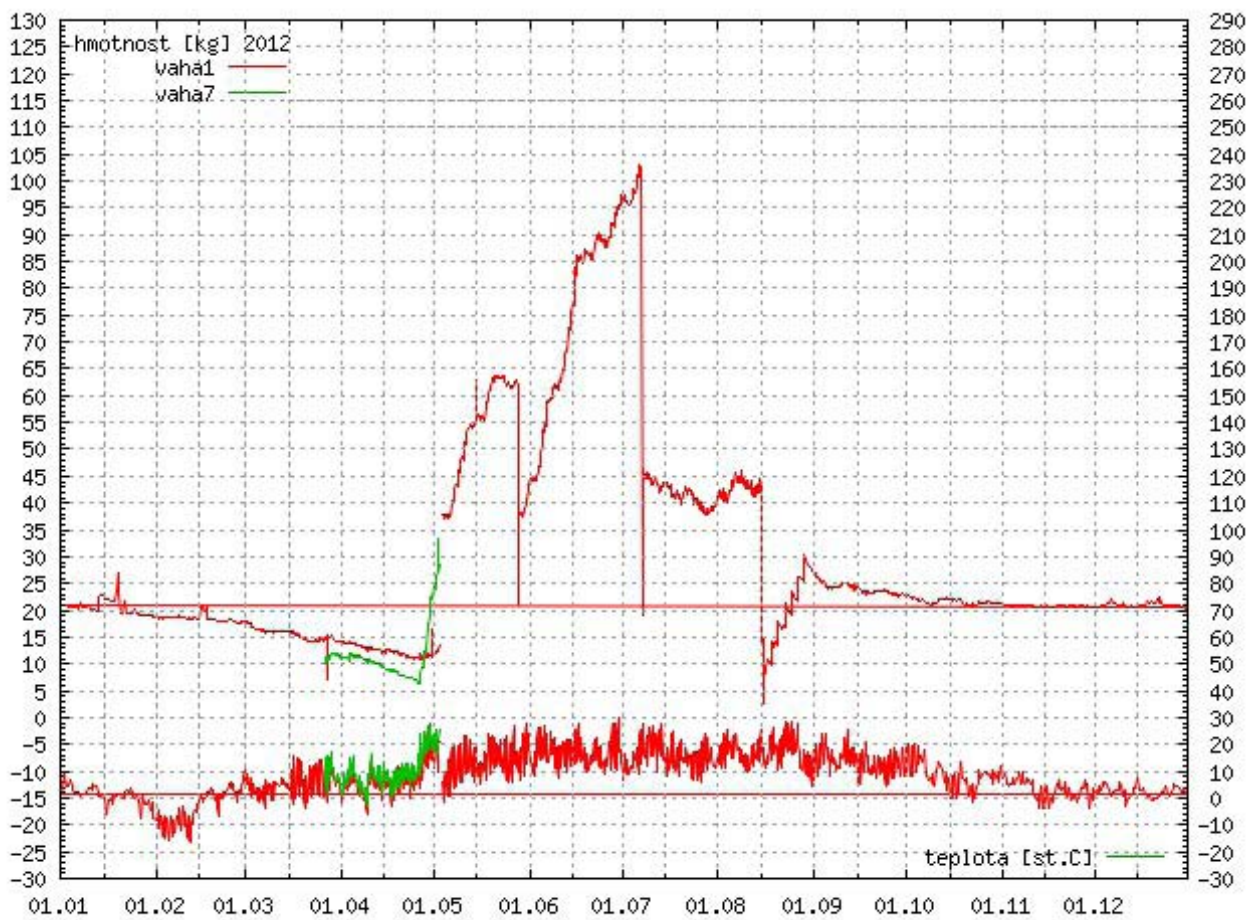
Při kontrole 25. 4. 2012 byly plodištní nástavky silně obsazené, a proto jsme si připravili nástavky z poloviny vybavené mezistěny. Při této kontrole jsme tedy měli k dispozici následující graf a jak se bude vyvíjet nejbližší budoucnost, jsme nevěděli.

Roční graf ke dni 25. 4. 2012:

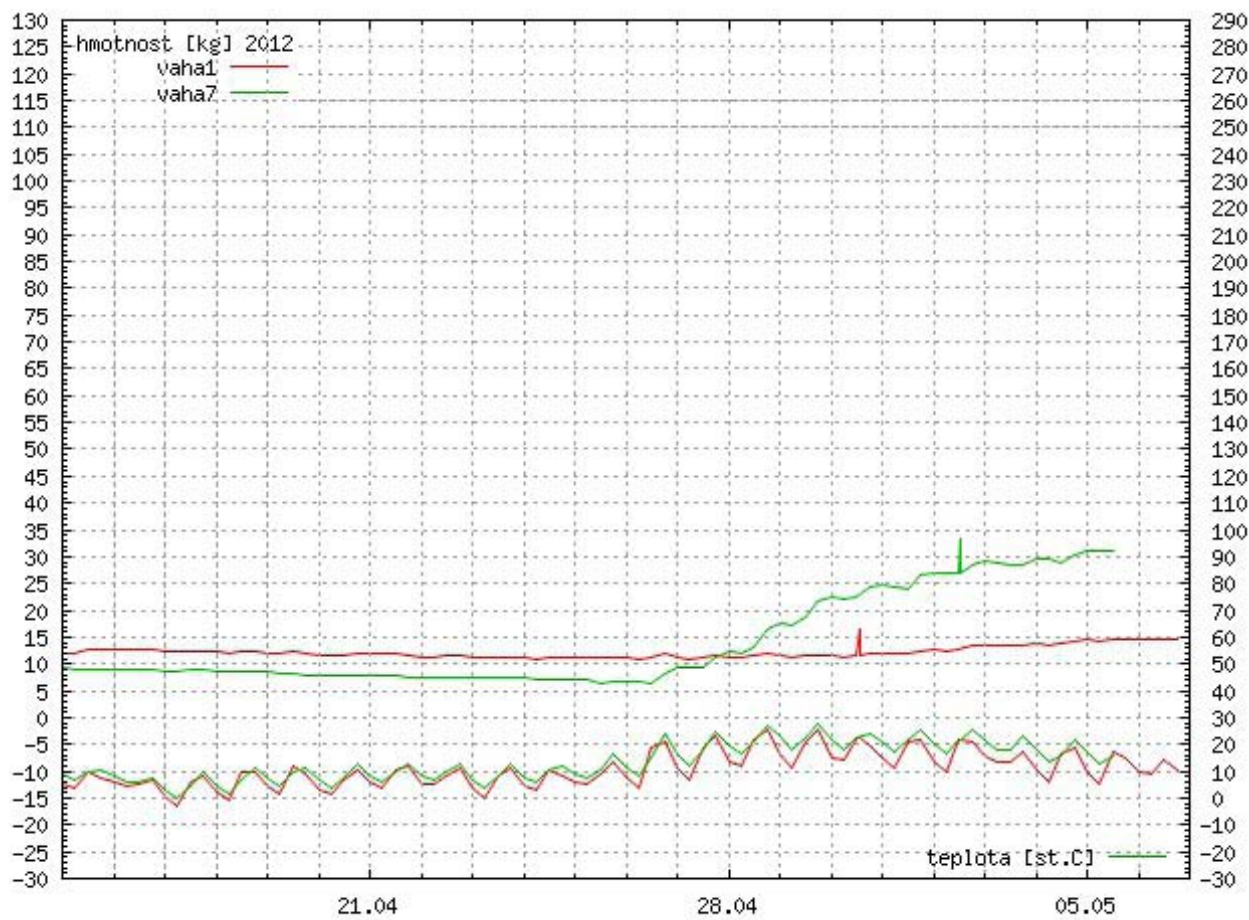

V následujících dnech jsme sledovali jen záznam u domu, který byl aktualizován denně. Protože teploty výrazně stouply a včelstvo u domu vykazovalo velkou aktivitu, provedli jsme 2. 5. 2012, tedy po týdnu, kontrolu na obou stanovištích. Váha č. 1 měla přírůstek 3 kg a váha č. 7 cca 20 kg. Proto jsme všechna včelstva o jeden nízký nástavek rozšířili. Při této kontrole jsme tedy měli k dispozici následující graf.

Roční graf ke dni 2. 5. 2012:

Pro podrobnější náhled přikládáme i podrobnější, tzv. třítydenní vlečný graf, ke dni 6. 5. 2012:

Výrazný rozdíl ve strmosti růstu zásob včelstev po 25. 4. 2012 byl překvapující vzhledem k malému rozdílu nadmořských výšek a vzdálenosti necelých 20 km. Po následném srovnání příslušných teplot na obou stanovištích, zejména nočních, byly tyto až o 10 stupňů vyšší u úlu č. 7 než u úlu č. 1, což přisuzujeme zejména akumulaci tepla ve včelínu a umístění v lese. Hmotnost váženého včelstva č. 7 byla srovnávána s hmotností ostatních včelstev na stanovišti a i ty jsou zhruba ve stejné hmotnostní úrovni. Jedná se tedy o objektivní vývoj na celém stanovišti

Udělalí jsme si z toho závěr, že snůškové podmínky mohou být na 2 vzdálenějších stanovištích zřejmě i velmi odlišné. Časový rozdíl náběhu či ukončení snůšky může být klidně i týden, jak jsme se sami přesvědčili. Pro rozvinuté včelstvo přitom není problém za takovýto týden donést 20 kg zásob a pokud chceme využít jeho „medový“ potenciál, je třeba se tam včas vydat a dle potřeby provést nějaké zákroky. Z konkrétní hodnoty intenzity snůšky a jejího případného ohybu lze poměrně přesně odhadovat, kdy bude potřeba rozšiřovat prostor (nástavky) pro zásoby. Posuzování časového průběhu snůšky na vzdálenějším stanovišti dle snůšky na jiném stanovišti může být tedy velmi ošidné.

Ing. Pavel Karásek a Ing. Josef Karásek

e-mail: info@apidigital.cz

tel.: 734 653 336

web: www.apidigital.cz

V Karlových Varech, 6. 5. 2012